

knjigovodstvo dela uprav polževo, zakaj potrpežljivi učitelji itak lahko čakajo. Za zabavo in neki šport imajo svoje „jungovce“, katerim so 7. grudnia v Mariboru preiskali obisti in jetra. Nekaj socijalno-demokratskih idej privoščimo radi učiteljem, zlasti slabo plačanim. Ker misli država iz svojega bogatega vira davkov nekaj odstopiti posameznim deželam, utegnejo vendarle tudi primorski tovariši dobiti boljšo plačo, ako politični kolovodje store svojo dolžnost. V „Zavezinem“ parlamentu so sicer molčali kakor grob, ker menda nobena stranka noče dregati v sršenovo gnezdo. Praznih obljub je že itak primorsko učiteljstvo sito do grla.

Rešetar.

Kulturne slike s Kranjskga.

Spisal Jos. Clperle.

(Konec.)

53. Naša vzajemnost.

Začetkom sedanjega stoletja je napočila Slovencem res zopet milejša doba. Združili smo se — seve, združili se nismo sami — ampak združila nas je železna roka Napoleonova in pridružila nam je tudi naše brate Hrvate. Iz jugoslovanskih pokrajin je nastala vsled volje tega moža stara veličastna Ilirija. Ko bi bil takrat narodnosten čut pri nas tako razvit kakor je dandanes, bi se bila uresničila kar namah slovenska vzajemnost, katere že sedaj tako bridko pogrešamo. Ko bi bila potem obistinjena ta, bi tudi smeli misliti na slovansko vzajemnost, o koji se pač danes mnogo piše, toda približati se ji ne moremo niti za korak. A ker narodnostnega vprašanja še nismo poznali takrat, in ker se zdi mnogim še danes za greh, razpravljati to vprašanje, ostalo je takratno združenje Slovencev in Hrvatov prav čisto brez vse posledice. Naša velika nesreča je bila, da ta Ilirija ni obstala dolgo. Šla je za Napoleonom, in preprečen je bil obenem tudi vsak nadaljni korak, da se približajo Slovenci drug drugemu in tudi Hrvatom. Kako močni, kako mogočni bi bili mi, naslanjajoč se na bratski narod hrvatski. Postali smo zopet Kranjci, Štajarci, Korošci in Primorci, in taki smo tudi še dandanes. Kakor so Slovenci v prejšnjih stoletjih že čisto pozabili, da so imeli nekoč svojo državo, tako se je že tudi danes izbrisalo premnogim iz spomina, da smo jo imeli tudi v sedanjem stoletju. Pa saj ni čuda. Saj se je delovalo pri nas od mnogih strani z vsemi silami na to, da se ne oživi spomin na to dobo. Celo tako daleč se sega, da se nam slika ona doba kot jako pogubna za nas. In vendar se je v francoski dobi prvič vpeljala slovenščina v šole ter je sploh tudi v javnosti dobila veljavo, katere ni imela niti prej in tudi potem ne.

Vendar so pa nekateri naši rojaki že 1848 sprožili zopet misel, naj se ustanovi zopet nekaka skržena Ilirija, obstoječa le iz slovanskih pokrajin, ki naj bi se imenovala Slovenija. Na Hrvate se ozirati nam ni bilo žalibog več mogoče. Ti so prišli pod čisto drugačne razmere. Ta lepa ideja se je razpravljala pač nekaj časa po časopisih in po društvih. Še leta 1869 se je poudarjalo na vižmarskem taboru združenje Slovencev s krepkimi besedami. A od tega leta je ta ideja polagom zaspala, in sedaj se čita le redkokdaj kaj o nji. Od slovenske vzajemnosti smo tedaj še tako daleč, kakor smo bili pred sto leti.

Ko bi danes zopet prišel kak Napoleon ter bi zaklical z gromovitim glasom: Ilirija vstan'! — kak odmev

bi pač našel pri nas? Nekoč je vstajala pač Ilirija zdihovaje, a vstala je vendar. Dandanes bi pač pogledala malo debelo krog sebe, ali obrnila bi se takoj na drugo stran, ter bi dremala dalje. Pa ne bojmo se. Napoleona ne bo več, sami si ne bomo pridobili združenja, drugi nam ga tudi ne bodo. Ostali bomo, kakor smo bili: zavedni Kranjci, zavedni Štajarci, zavedni Korošci i zavedni Primorci. Zavedni Slovenci pa še dolgo ne bomo.

Končna opomba.

Končavam sedaj svoje kulturne slike. Naslikal sem v njih nekatere razmere kranjske kakor so bile nekdanje, a tudi kakor so sedaj. Ugodne niso bile razmere nam nikdar. Trpel je Slovenec stoletja in stoletja in trpi še sedaj. Čudno, da se je ohranil ta narod. A pomisliti moramo pa tudi, na kako visoki kulturni stopinji bi bil lahko ta narod danes, ako bi se bil razvijal pod tako ugodnimi razmerami kakor drugi.

Še nekaj. Pravopis v teh slikah ni povsod enak. To naj pa pregledajo čestiti bralci. Izhajale so namreč leta 1897 in 1899 v „Učiteljskem Tovarišu“, kojega pravopis je bil zadnje leto čisto različen od prejšnjih let. Popravil sem sicer mnogo, toda ostalo je gotovo še kaj drugače.

Književnost in umetnost.

Razglednice v korist „Učiteljskemu konviktu“. G. Ivan Bonač, trgovec v Ljubljani, je založil in izdal v korist „Učiteljskemu konviktu“ krasne razglednice, na katerih je videti dobro zadeta Andreja Praprotnika podoba, A. Praprotnikova rojstna hiša iz Podbrezja, A. Praprotnikov rojstni kraj. Vsaka razglednica nese „konviktu“ 1 kr. 100 komadov velja franko 4 gld. Kdor pošlje za 100 razglednic 4 gld., jih dobi poštne prosto. 50 komadov velja 2 gld., kdor jih plača naprej. Posamezne razglednice so po 5 kr.

Tovariši, agitujte po vsem Slovenskem za te razglednice. Pri vseh trgovcih zahtevajte le te naše razglednice, saj nese vsaka našemu konviktu 1 kr. Zrno do zrna...

Glasbena Zora. I. letnika V. zvezek prinaša jako bogato in raznovrstno gradivo in sicer: moški zbor Fer. Juvanca „Pastir“, mešani zbor Jos. Pavčiča „Sam“, četverospjev dr. B. Ipavčev „Kaj, ne da čuden sem?“, četverospjev Avg. Lebana „Podoknica“, moški zbor J. Bartla „Moja domovina“ in mešani zbor Al. Sachsa „Vijoličin vonj“. Šestero izvirnih kompozicij za moški in ženski zbor ter še za četverospjeve prinaša ta zvezek, ki mora razveseliti vsakogar, ki ima srce za domačo glasbeno umetnost. Naj bi našla „Gl. Zora“ po vsi domovini kar največ naročnikov in sotrudnikov!

„Matica Hrvatska“. Prvo mesto med slovanskimi Maticami pristaja brez dvoma „Matici Hrvatski“. Nobena druga ne daje na svetlo toliko in tako izbranega književnega blaga. Člani „Matice Hrvatske“ dobe za l. 1899. deset knjig — eno več mimo lani. Poleg Gjurašinovih „Ptice“ (I. del) izidejo letos tri zgodovinske knjige, namreč: prvi del „Poviesti novoga veka“ (1453—1789), spisal Vala, Šrepelev „Preporod — renesansa — u Italiji u XV. i XVI. stoljeću“ in Poparičeva monografija: „Pomorska sila Hrvata za dobe narodnih vladara“. Nadalje prejmo letošnji Matičarji šest leposlovnih knjig: Vovčok „Pučke pripovedi“, prevel dr. Avgust Harambašić, Puškin „Izabrana djela u hrvatskoj knjizi“, Arnold „Izabrane pjesme“, Novak „Posljednji Stipančići“, Šandor Gjalski „Diljem doma“ in J. E. Tomić „Melita“. — Deset tehtovitih, po več pol obsežnih knjig za borne 3 for., poprečno torej knjiga po 30 kr. — kaj takega vzmore samo slovanska, nesebična